

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/140/2017
Identifikačné číslo spisu:	8811203231
Dátum vydania rozhodnutia:	23.08.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:8811203231.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne T. B., bývajúcej v Ľ., Č. I. XXXX/XX, zastúpenej spoločnosťou AK-TARABČÁK s.r.o., Prešov, Hlavná 13, v mene ktorej koná JUDr. Jozef Tarabčák, advokát a konateľ, proti žalovanému Y. W., bývajúcemu v J. XX, zastúpenému JUDr. Dušanom Kmecom, advokátom, Vranov nad Topľou, M.R. Štefánika 2465, o určenie, že žalovaný nie je spoluvlastníkom nehnuteľností, ktorý spor bol vedený na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp.zn. 4C/95/2011, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. septembra 2016 sp.zn. 13Co/129/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyni priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Vranov nad Topľou rozsudkom z 24. júna 2014 č.k. 4C/95/2011-154 „vyslovil“, že žalovaný „nie je podielovým spoluvlastníkom spoluvlastníckych podielov“ na pozemkoch v katastrálnom území J., bližšie označených vo výroku rozsudku, „ktoré nadobudol na základe notárskej zápisnice“, ktorou bolo osvedčené jeho vyhlásenia o vydržaní vlastníckeho práva (ďalej len „osvedčenie“), v podieloch uvedených vo výroku rozsudku. Súd prvej inštancie na základe zisteného skutkového stavu dospel k záveru, že žalovaný sa nestal spoluvlastníkom sporných nehnuteľností v takom rozsahu, ako je to uvedené v osvedčení. Vychádzal z toho, že podľa svedeckých výpovedí došlo medzi právnymi predchodcami strán v dávnej minulosti k reálnej delbe sporných nehnuteľností tak, že v prírode reálne vyčlenené časti nehnuteľností užívali právní predchodcovia strán sporu oddelene (podľa grafickej identifikácie na č.l. 22 spisu parcely č. 83 a 84 užívala rodina žalobkyne a parcely č. 80 a 82 rodina žalovaného). Nebolo teda preukázané, že by žalovaný, resp. jeho právní predchodcovia užívali „s vlastníckymi účinkami“ aj parcely č. 83 a 84. Hodnotiac vykonané dôkazy mal za preukázané, že obrana žalovaného je účelová, jeho tvrdenia o výlučnom užívaní a následkom vydržaní sporných nehnuteľností v rozsahu ním tvrdenom nie je opodstatnená. Podľa názoru súdu prvej inštancie vydané osvedčenie navyše nemá ani ustanovením § 63 zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti vyžadované náležitosti; notár v ňom neoznačil konkrétne dôkazy, ktoré mu boli predložené na potvrdenie

osvedčovaných skutočností, neuviedol v ňom deň, ktorým žalovaný nadobudol vlastnícke právo ani okolnosti nasvedčujúce dôvodnosti a dobromyseľnosti držby sporných nehnuteľností.

2. Krajský súd v Prešove, konajúci o odvolaní žalovaného, rozsudkom zo 14. septembra 2016 sp.zn. 13Co/129/2014 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. V celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku a na neho odkázal. Reagujúc na tvrdenie žalovaného na odvolacom pojednávaní, že spoluvlastnícky podiel na sporných nehnuteľnostiach v rozsahu 60/72, teda v rozsahu uvedenom v osvedčení, nadobudol od svojich rodičov v roku 1988 darovaním, „a to neformálne“, poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky z 10. mája 2002 sp.zn. 22Cdo/190/2001, z 10. mája 2012 sp.zn. 22Cdo/490/2001 a z 20. marca 2003 sp.zn. 22Cdo/432/2003 zaoberajúce sa otázkou dobromyseľnosti držiteľa a uzavrel, že „nemožno hovoriť o nadobudnutí držby nehnuteľností na základe ústnej darovacej zmluvy o jej prevode, teda nemôže byť vzhľadom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že je vlastníkom veci, a to ani v prípade, že je presvedčený, že takáto zmluva k nadobudnutiu vlastníckeho práva darovaním postačuje.“ Dodal, že „keďže žalovaný mal (teda nemohol) v roku 1988 (po dovŕšení 18. roku veku života) vyššie uvedený spoluvlastnícky podiel nadobudnúť od svojich rodičov bez písomnej darovacej zmluvy a bez jej registrácie štátnym notárstvom, nemožno uvažovať, že ho mohol nadobudnúť vydržaním ani na základe vyššie označenej notárskej zápisnice.“

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu žalovaný podal dovolanie. Uviedol, že dovolanie podáva „podľa § 421 ods. 1 písm. a/, písm. c/ zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj ako „C.s.p.“). Žalovaný považuje právne závery odvolacieho súdu o nedostatku jeho dobromyseľnosti pri uchopení sa držby sporných nehnuteľností na základe ním tvrdeného darovania v roku 1988, založené na ním citovaných rozhodnutiach Najvyššieho súdu Českej republiky, za nesprávne, „vydané v rozpore s ustanoveniami Občianskeho zákonníka § 134, 865 ods. 3, ustanoveniami § 872 ods. 6.“ Dôvodil: „Pri výklade a uplatňovaní dobromyseľnosti držby takým spôsobom ako to odvolací súd odôvodnil a citoval z rozhodnutí Najvyššieho súdu ČR, že držiteľ, ktorý sa chopil držby nehnuteľnosti na základe zmluvy o jej prevode, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom v dobe, kedy zákon takúto registráciu vyžadoval, nemohol byť v dobrej viere, že je vlastníkom tejto nehnuteľnosti, by nemali žiadny právny význam ustanovenia § 865 a § 872 Občianskeho zákonníka účinného od 1. 1. 1992 a v podstate by ich bolo potrebné považovať za nadbytočné a ako nadbytočné by sa v konečnom dôsledku javilo aj ustanovenie samotného § 134. Ak pre vznik práva osobného užívania pozemku občiansky zákonník vyžadoval písomnú dohodu a jej registráciu na štátnom notárstve, v zmysle výkladu a uplatňovania dobromyseľnosti držby odvolacím súdom by nebolo možné v praxi aplikovať ani ustanovenia § 865 ods. 3 a § 872 ods. 6 Občianskeho zákonníka. Podľa názoru žalovaného, ak odvolací súd spochybnil dobromyseľnosť držby nehnuteľnosti žalovaným od roku 1988, je potrebné brať na zreteľ to, že po nadobudnutí účinnosti zákona č. 509/1991 Zb., ktorým bol novelizovaný Občiansky zákonník, bolo potrebné od 1. 1. 1992 považovať žalovaného za dobromyseľného držiteľa nehnuteľností, ktorý vlastnícke právo nadobudol uplynutím desaťročnej vydržacej doby“ (body I. a II. dovolania). Žalovaný v ďalšej časti dovolania (bod III.) reprodukuje časť svojho odvolania proti rozsudku súdu prvej inštancie (v ktorej namietal súdom prvej inštancie ustálený skutkový a právny stav ohľadne reálnej delby nehnuteľností v dávnej minulosti, spochybňoval ním vykonané hodnotenie dokazovania svedeckými výpoveďami a jeho záver, že osvedčenie bolo vydané v rozpore so zákonom a za nepreskúmateľný považoval jeho závery o rozsahu užívania sporných nehnuteľností právnymi predchodcami strán sporu). Na základe takto zopakovaných odvolacích dôvodov žalovaný zhrnul v závere dôvody dovolania takto: „Vyjadrenie záveru odvolacím súdom, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav a správne ho aj posúdil, preto odvolací súd plne poukazuje na zdôvodnenie rozsudku okresným súdom, je v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou odvolacieho súdu a rozdielnym rozhodovaním odvolacieho súdu, pretože tento záver bol vyslovený v rozpore s ustanoveniami § 133 a nasl. občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. ako aj ustanovení § 136 a nasl. občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb.“ Navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa navrhla dovolanie žalovaného odmietnuť, prípadne zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 443

C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie žalovaného treba odmietnuť.

6. Dovolací súd hneď na úvod považuje za potrebné zdôrazniť, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie nového sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší.

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp.zn. 3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017).

8. Aj za účinnosti Civilného sporového poriadku treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012, 7Cdo/92/2012).

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp.zn. 1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017).

10. Podľa § 419 C.s.p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 C.s.p.

11. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 C.s.p.), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

12. Žalovaný v úvode dovolania uvádza, že ho podáva „podľa § 421 ods. 1 písm. a/, písm. c/ Civilného sporového poriadku“.

13. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

14. Dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

15. Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podanie pred súdom prvej

inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 C.s.p.). K tomu dovolací súd poznamenáva, že prípustný dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 421 ods. 1 C.s.p.) nie je možné interpretovať a uplatňovať rovnako, ako prípustný odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h/ C.s.p. Nesprávne právne posúdenie veci ako dôvod dovolania musí byť vykladané a uplatňované reštriktívnejšie v porovnaní s nesprávnym právnym posúdením veci pri odvolaní. Inak povedané, nie každé nesprávne právne posúdenie veci spôsobilé odôvodniť odvolanie predstavuje relevantný dôvod dovolania. Uvedený záver odôvodňuje právoplatnosť rozhodnutia ako podstatný diferenčný znak rozhodnutia, proti ktorému sa podáva odvolanie, a rozhodnutia napádaného dovolaním ako mimoriadnym opravným prostriedkom. Tento znak je priamo prepojený na kvalitu právnej istoty ako imanentnej súčasť práva na spravodlivé súdne konanie, a tým i základného práva na súdnu ochranu (m.m. III. ÚS 4/2018).

16. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.), alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p.).

17. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 C.s.p., musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 C.s.p. musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

18. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 C.s.p. nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 C.s.p. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.), alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p.).

19. Žalovaný v dovolaní síce uviedol, že dovolanie podáva „podľa § 421 ods. 1 písm. a/, písm. c/ Civilného sporového poriadku“, právnú otázku v zmysle vyššie uvedeného ale nevymedzil spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 C.s.p.

20. Žalovaný v dovolaní vo vzťahu k nesprávnemu právnemu posúdeniu považuje právne závery odvolacieho súdu o nedostatku jeho dobromyseľnosti pri uchopení sa držby sporných nehnuteľností na základe ním (až v odvolacom konaní, poznámka dovolacieho súdu) tvrdného darovania v roku 1988, založené na ním citovaných rozhodnutiach Najvyššieho súdu Českej republiky, za nesprávne, „vydané v rozpore s ustanoveniami Občianskeho zákonníka § 134, 865 ods. 3, ustanoveniami § 872 ods. 6.“ Podľa žalovaného: „Pri výklade a uplatňovaní dobromyseľnosti držby takým spôsobom ako to odvolací súd odôvodnil a citoval z rozhodnutí Najvyššieho súdu ČR, že držiteľ, ktorý sa chopil držby nehnuteľnosti na základe zmluvy o jej prevode, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom v dobe, kedy zákon takúto registráciu vyžadoval, nemohol byť v dobrej viere, že je vlastníkom tejto nehnuteľnosti, by nemali žiadny právny význam ustanovenia § 865 a § 872 Občianskeho zákonníka účinného od 1. 1. 1992 a v podstate

by ich bolo potrebné považovať za nadbytočné a ako nadbytočné by sa v konečnom dôsledku javilo aj ustanovenie samotného § 134. Podľa názoru žalovaného, ak odvolací súd spochybnil dobromyseľnosť držby nehnuteľnosti žalovaným od roku 1988, je potrebné brať na zreteľ to, že po nadobudnutí účinnosti zákona č. 509/1991 Zb., ktorým bol novelizovaný Občiansky zákonník, bolo potrebné od 1. 1. 1992 považovať žalovaného za dobromyseľného držiteľa nehnuteľností, ktorý vlastnícke právo nadobudol uplynutím desaťročnej vydržacej doby.“

21. Otázka, či právny záver odvolacieho súdu o nedostatku dobromyseľnosti žalovaného nie je v konflikte s prechodnými ustanoveniami § 865 ods. 3 Občianskeho zákonníka k úpravám účinným od 1. apríla 1983, resp. § 872 ods. 6 Občianskeho zákonníka k úpravám účinným od 1. januára 1992, v konaní nevznikla, a podľa dovolacieho súdu ani vzniknúť nemohla, pretože uvedené ustanovenia upravovali iba započítanie doby držby uskutočňovanej pred 1. aprílom 1983, resp. pred 1. januárom 1992, a ničím sa nedotýkali otázky dobromyseľnosti držiteľa. Dovolací súd poznamenáva nad rámec dôvodov odmietnutia dovolania, že oprávnená držba po dobu potrebnú, ako podmienka vydržania sa vždy vyžadovala a vyžaduje pre vznik vlastníckeho práva týmto originárnym spôsobom; jej požiadavka v takej či onakej modifikovanej podobe sa prelína(la) všetkými zákonnými úpravami vydržania. Za nenáležitú preto považuje dovolací súd tvrdenie žalovaného, že „po nadobudnutí účinnosti zákona č. 509/1991 Zb., ktorým bol novelizovaný Občiansky zákonník, bolo potrebné od 1. 1. 1992 považovať žalovaného za dobromyseľného držiteľa nehnuteľností“.

22. Dovolací súd nevzhliada vymedzenie právnej otázky relevantnej v zmysle vyššie uvedených záverov ani v tom, ako žalovaný zhrnul dôvody svojho dovolania („Výjadrenie záveru odvolacím súdom, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav a správne ho aj posúdil, preto odvolací súd plne poukazuje na zdôvodnenie rozsudku okresným súdom, je v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu a rozdielnym rozhodovaním dovolacieho súdu, pretože tento záver bol vyslovený v rozpore s ustanoveniami § 133 a nasl. občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. ako aj ustanovení § 136 a nasl. občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb.“).

23. Žalovaný v dovolaní nevymedzil právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a následne malo zakladať nesprávne právne posúdenie veci. Bez uvedeného nemôže najvyšší súd pristúpiť k posúdeniu prípustnosti dovolania a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný, bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa účelu ustanovenia § 421 ods. 1 C.s.p.

24. Je nepochybné, že v dovolaní žalovaného absentuje zákonom požadovaná náležitosť - dovolacie dôvody v ňom nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 432 C.s.p.

25. Vzhľadom na to dovolanie žalovaného podľa § 477 písm. f/ C.s.p. odmietol.

26. Úspešnej žalobkyni dovolací súd priznal náhradu trov dovolacieho konania. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.). O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.